

Datum
2025-05-14

Diarienummer
FSN-2025/175

Handläggare
Petra Andersen
Petra.andersen@huddinge.se

Förskolenämnden

Sofia Gullberg
sofia.gullberg@huddinge.se

Susanne Edéus Nordström
susanne.edeus-nordstrom@huddinge.se

Nämndinitiativ från KD gällande barngrupperna i förskolan

Förslag till beslut

Förskolenämnden beslutar att nämndinitiativet avseende att införa ett uppsägningsstopp av förskollärare på grund av arbetsbrist lämnas utan åtgärd.

Sammanfattning

I ett nämndinitiativ till förskolenämnden den 19 mars 2025 § 8 föreslår Aram El Khoury (KD) ett uppsägningsstopp av förskollärare på grund av arbetsbrist. Initiativtagaren menar att det minskande barnantalet i kommunen är ett tillfälle att minska barngruppernas storlek utan att behöva nyanställa personal.

Barn- och utbildningsförvaltningen har utrett initiativet. Utredningen innefattar redovisning av aktuell barngruppsstorlek och personaltäthet, vilka är i paritet med jämförelsekommuner och länssnitt. För att genomföra initiativet med ekonomi i balans behövs ett ramtillskott om cirka 15 miljoner kronor alternativt att ett större antal personer från andra personalkategorier omfattas av omställning.

Barn- och utbildningsförvaltningen noterar att den kommunala verksamheten har ett gott utgångsläge med konkurrenskraftiga nyckeltal och generellt god kvalitet. Förvaltningen ser inte att det vore gynnsamt med undantag av särskilda personalgrupper i det pågående omställningsarbetet och föreslår därför att nämndinitiativet lämnas utan åtgärd.

Beskrivning av ärendet

Initiativet

I ett nämndinitiativ till förskolenämnden den 19 mars 2025 § 8 föreslår Aram El Khoury (KD) ett uppsägningsstopp för förskollärare på grund av arbetsbrist. Initiativtagaren menar att det minskande barnantalet i kommunen är ett utmärkt tillfälle att minska barngruppernas storlek. Detta eftersom det inte krävs nyanställningar för att minska barngruppernas storlek, utan istället räcker att behålla den nuvarande personalstyrkan.

Kvalitet och organisation

Reglering kring förskollärartäthet och barngruppernas storlek

Av skollagen och förskolans läroplan framgår att det är förskollärare som ska bedriva undervisning och leda de målstyrda processerna i förskolan. Det finns dock inte reglerat i lag eller andra nationella styrdokument hur stor andel av personalen som ska utgöra förskollärare. Vidare har varken Skolverket eller Skolinspektionen uttalat någon gräns i detta avseende.

I skollagen anges vidare att huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. Rektor ansvarar enligt skollagen för att leda, fördela och samordna det pedagogiska arbetet vid sin enhet. Det innebär exempelvis beslut om barnens fördelning i grupper och bemanning.

I Skolverkets Allmänna råd om måloppfyllelse i förskolan anges bland annat att hänsyn ska tas till barnens olika förutsättningar och behov. Verksamheten kan och ska inte utformas på samma sätt överallt och förskolans resurser ska inte fördelas lika. Faktorer som personaltäthet och gruppstorlek kan inte bedömas oberoende av andra faktorer som till exempel personalens utbildning och kompetens.

Enligt förskolenämndens verksamhetsplan ska storleken på barngrupperna i Huddinges förskolor anpassas så att varje barns behov kan tillgodoses. Optimal storlek i barngruppen beror dels på gruppens sammansättning, dels på andra faktorer såsom personalens utbildning och kompetens samt personaltätheten. Stora barngrupper ska delas i mindre undervisningsgrupper vid behov.

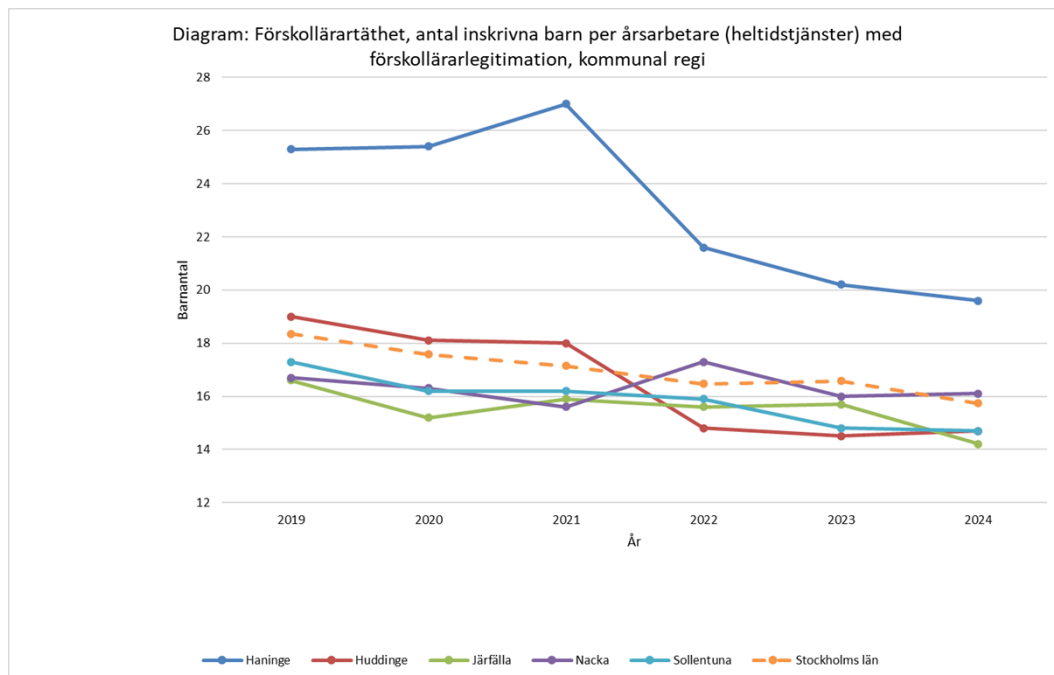
Forskning

Forskning visar att det viktigaste för en god kvalitet i förskolan är personalens utbildning och kompetens. Vidare tyder vissa forskningsresultat på att en ökad personaltäthet förbättrar förskolans processkvalitet. Processkvalitet handlar om upplägget av den inre pedagogiska verksamheten och det samspel som pågår vid förskolan. Förskolor med färre barn per personal verkar enligt studier generellt sett ha mer givande interaktioner mellan barn och vuxna.

Personaltäthet och barngruppernas storlek i Huddinge

Förskollärartäthet

Huddinge har en förhållandevis hög förskollärartäthet inom kommunal regi i jämförelse med motsvarande genomsnitt för Stockholms län samt jämförelsekommunerna Haninge, Järfälla, Nacka och Sollentuna. Bland jämförelsekommunerna har Järfälla högst förskollärartäthet med ett genomsnitt på 14,2 barn per oktober 2024. Sollentunas snitt ligger på samma nivå som Huddinge (14,7 barn) medan såväl länssnitt som resterande jämförelsekommuner har fler barn per förskollärare.

Källa: Skolverket. Kolada nyckeltalID: N11813

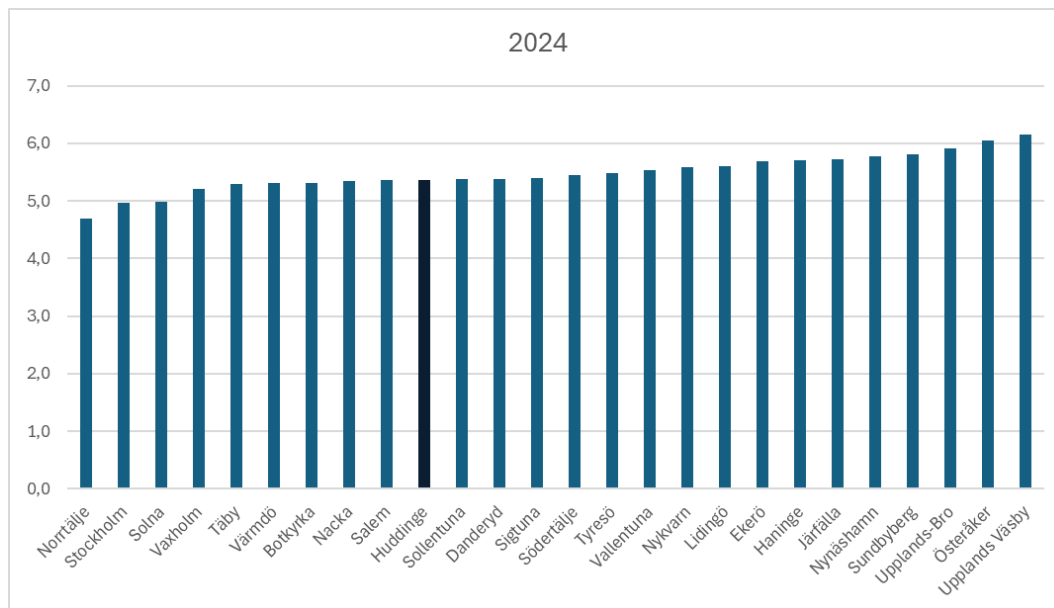
Ovan diagram visar utvecklingen över förskollärartätheten sedan år 2019 och framåt i respektive kommun samt Stockholms län.

Vid en jämförelse mellan kommunal och fristående regi i Huddinge visar den senaste mätningen att det genomsnittliga antalet barn var 21,6 barn per förskollärare inom fristående regi medan genomsnittet inom kommunal regi låg på 14,7 barn. Den genomsnittliga förskollärartätheten inom kommunal regi i Huddinge är således påtagligt högre än de fristående förskolorna i Huddinge.

Personaltäthet

Vad gäller personaltätheten inom kommunal regi så har Huddinge 5,4 barn per pedagog. Snittet för Stockholms län och Nacka ligger på 5,3 barn medan Sollentuna har samma snitt som Huddinge. Haninge och Järfälla har en lägre personaltäthet än tidigare nämnda kommuner och länet som helhet.

I en rangordning av Stockholms läns samtliga kommuner placerar sig Huddinge på plats 10 av 26 vad gäller personaltäthet i förskolan (se nedan tabell).

Källa: Skolverket. Kolada nyckeltalID: N11010

Barngruppernas storlek

Det genomsnittliga antalet barn per barngrupp i förskola inom kommunal regi i Huddinge är 16,4 per oktober 2024. Bland jämförelsekommunerna så har Nacka ett något lägre genomsnitt på 16,1 barn per barngrupp. Länssnittet ligger på 16,5 barn och resterande jämförelsekommuner har större barngrupper än i Nacka och Huddinge.

Nyckeltalet mäter antalet inskrivna barn per avdelning. Förvaltningen vill klargöra att förskolorna delar upp barnen i mindre grupperingar inom avdelningen under dagen och nyckeltalet speglar således inte storleken på den grupp som barnen vistas i större delen av dagen.

Barngruppens sammansättning

En lämplig sammansättning av barngruppen innebär att hänsyn behöver tas till flera aspekter, däribland ålder och kön hos barnen, andelen barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling, barn med annat modersmål än svenska och barnens närvarotider. Inför varje läsår tar respektive förskola fram en övergripande struktur för barngrupperna utifrån en rad faktorer såsom barnens åldrar, pågående projekt och teman för undervisningen kommande läsår.

Utöver lokal anpassning har Huddinge valt att inrätta så kallade filialer. Filialerna är särskilda grupper som finns till för de barn som behöver ett mer riktat stöd för sin utveckling och lärande. De särskilda grupperna har färre antal barn och det finns fler pedagoger än i ordinarie grupper. Vidare fördelas en del av förskolans medel utifrån barnens olika socioekonomiska förutsättningar.

Ekonomi i balans

Förskolenämnden har målet "Förskolenämnden har en ekonomi i balans" i sin verksamhetsplan. Nämnden prognostiserar ett underskott i relation till budget 2025.

Enligt kommunens ekonomistyrningsprinciper ska en nämnd som prognostiserar ett underskott i relation till budget ta fram en åtgärdsplan. Förskolenämnden beslutade redan år 2024 om en åtgärdsplan på grund av obalanserad ekonomi. Eftersom huvuddelen av nämndens kostnader är personal- och lokalkostnader är flertalet åtgärder inriktade mot att minska dessa.

Processen att anpassa organisationens storlek pågår kontinuerligt och påverkar alla personalkategorier som är anställda i förskolorna, inte bara förskollärare utan även barnskötare och måltidspersonal. Lokalanpassning sker stegvis genom avveckling av delar av, eller hela, lokaler.

Förvaltningens synpunkter

Barn- och utbildningsförvaltningen anser att kommunen har en fungerande modell för resursfördelning som utgår från förskolornas olika behov och lokala förutsättningar. Huvudmannen och rektorerna har möjlighet att fördela resurser, sätta samman barngrupper och bemanna verksamheten så att varje barn får sina behov tillgodosedda och kan utvecklas till sin fulla potential.

Förvaltningen konstaterar att storleken på Huddinges barngrupper är i nivå med jämförelsekommunerna och att såväl personaltäthet som förskollärartäthet är god i relation till både jämförelsekommuner och fristående aktörer. Det finns enligt forskning inte en skarp gräns för vilken förskollärartäthet som är mest gynnsam, inte heller en direkt koppling mellan ökad förskollärartäthet och högre kvalitet i verksamheten. Däremot pekar forskningen på att ökad personaltäthet i allmänhet kan påverka kvaliteten positivt.

En grov uppskattning av kostnaden för att bibehålla de förskollärare som kan antas omfattas av uppsägning i det pågående omställningsarbetet under 2025 är runt 15 miljoner kronor. För att uppnå ekonomi i balans under året krävs antingen att motsvarande summa inhämtas genom omställning av andra personalkategorier, alternativt att kommunfullmäktige beslutar att öka nämndens ram. Eftersom förskollärare har högre snittlön än både barnskötare och måltidspersonal skulle ett större antal medarbetare behöva lämna sin tjänst i förskolan om fullmäktige inte skjuter till medel. Det skulle i sin tur leda till lägre personaltäthet än om förskollärare också är inkluderade i omställningen.

Förvaltningens ståndpunkt är att det är mer gynnsamt att arbeta för en bra fördelning av förskollärare mellan och inom de kommunala verksamheterna i enlighet med barngruppernas behov än att öka förskollärartätheten på bekostnad av lägre total personaltäthet eller högre kostnader. Den kommunala verksamheten har ett gott utgångsläge med konkurrenskraftiga nyckeltal och generellt god kvalitet. Arbetet med att minska överkapaciteten i lokaler i takt med vikande efterfrågan frigör medel som över tid kan återföras till nämnden för ökad

personaltäthet. Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att nämndinitiativet bör lämnas utan åtgärd.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förslaget till beslut får inga ekonomiska och juridiska konsekvenser utan ligger i linje med förskolenämndens verksamhetsplan och åtgärdsplan för att nå ekonomi i balans.

Om initiativet godkänns och ett genomförande inte ska ske genom omställning av personal från andra personalkategorier krävs att kommunfullmäktige justerar förskolenämndens ekonomiska ram med cirka 15 miljoner kronor. Ett godkännande av initiativet är därför avhängigt ett kommunfullmäktigebeslut, alternativt att verksamheten exkluderar förskollärare och inkluderar fler barnskötare och annan personal i omställningsarbetet.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut innebär att barngruppernas storlek och förskollärartätheten bibehålls på ungefär samma nivå som under åren 2022–2024. Beslutet bedöms inte strida mot barnkonventionen eftersom barnen fortfarande kommer åtnjuta de rättigheter som förskolan tillgodoser för barn, såsom rätt till utbildning och rätt till lek, vila och fritid.

Förslaget till beslut medför att arbetet med omställning fortsätter i syfte att balansera ekonomin. Detsamma gäller om initiativet godkänns men utan ramtillskott från kommunfullmäktige. Omställningsarbetet som sådant kan medföra negativa konsekvenser för barn vars närmaste personal oavsett personalkategori ingår i omställningen. I dessa fall är det viktigt att barnen görs delaktiga och att pedagoger fångar upp eventuella frågor och funderingar. Detta arbete sker lokalt på varje berörd förskola.

Frida Plym Forshell
Utbildningsdirektör

Jörgen Alm
Avdelningschef

Bilagor

Bilaga - Nämndinitiativ från KD gällande barngrupperna i förskolan